

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
Klaus Pfister

Muistio
23.4.2013

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI JÄTTEISTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Asetuksella rajoitettaisiin yli 10 prosenttia biohajoavaa ja muuta orgaanista ainesta sisältävän yhdyskuntajätteen ja rakennus- ja purkujätteen sekä niiden käsittelyssä syntyvän jätteen hyödyntämistä maantäytössä. Lisäksi päivitetäisiin eräitä säädösviittauksia.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2013. Säännöksiä, joilla rajoitetaan biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen hyödyntämistä maantäytössä, sovellettaisiin 1.1.2016 lukien, rakennus- ja purkujätteen osalta täysimääräisesti kuitenkin vasta 1.1.2020 lukien.

Asetusehdotus liittyy samanaikaisesti esiteltävään ehdotukseen kaatopaikoista annettavaksi valtioneuvoston asetukseksi.

PERUSTELUT

Johdanto

Jätteistä annettuun valtioneuvoston asetukseen (179/2012, jäljempänä jäteasetus) ehdotetaan tehtäväksi eräitä tarkistuksia, joilla rajoitettaisiin orgaanista ainesta sisältävän jätteen hyödyntämistä maantäytössä. Tarkistukset liittyvät samanaikaisesti mutta erillisenä esiteltävään ehdotukseen uudeksi kaatopaikoista annetuksi valtioneuvoston asetukseksi. Viimeksi mainitulla asetuksella rajoitettaisiin vastaavasti biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen hyväksymistä kaatopaikalle, mukaan lukien tällaisen jätteen hyödyntäminen kaatopaikalla muualla kuin sen pintarakenteissa.

Yksityiskohtaiset perustelut

13 §. *Jätteen käsittelylaitoksen tai –paikan poistaminen käytöstä.* Pykälän 2 momentissa olevat säädösviittaukset päivitetäisiin.

16 a §. *Biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen hyödyntämistä maantäytössä koskevat erityiset rajoitukset.* Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 16 a §. Sen 1 momentin mukaan rajoitettaisiin yli 10 prosenttia orgaanista ainesta sisältävän yhdyskuntajätteen ja rakennus- ja purkujätteen sekä niiden käsittelyssä syntyvän jätteen hyödyntämistä penkereissä, kaivantojen

täyttämässä tai muussa vastaavassa maantäytössä. Pykälän 2 momentti olisi informatiivinen ja siinä viitattaisiin kaatopaikoille sijoitettaviin jätteisiin sovellettaviin vastaaviin rajoituksiin. Pykälän 3 momentin mukaan näytteenottoon ja jätteen analysointiin sovellettaisiin samoja menettelyjä kuin kaatopaikoilla tehtävässä näytteenotossa ja analysoinnissa.

Pykälä koskisi yhdyskuntajätettä ja rakennus- ja purkujätettä sekä niiden käsittelyssä syntyvää jätettä. Jätteistä annettussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (2008/98/EY, jäljempänä jätedirektiivi), jätelaissa (646/2011) ja jäteasetuksessa edellytetään, että yhdyskuntajätteet ja rakennus- ja purkujätteet lajitellaan ja että jätejakeet kerätään talteen ja pidetään erillään muista jätteistä jätehuollon eri vaiheissa. Jäteasetuksen mukaan esimerkiksi rakennus- ja purkujätteet on lajiteltava kahdeksaan jakeeseen.

Jätelaissa säädetyn etusijajärjestyksen mukaan yhdyskuntajätteiden ja rakennus- ja purkujätteiden runsaasti orgaanista ainesta sisältävät jätejakeet (puujätteet, muovijätteet, paperi- ja kartonkijätteet) on lajittelun jälkeen käytännössä toimitettava kierrätettäväksi tai poltettaviksi. Erilleen lajitellun puujätteen tai kartonkijätteen sijoittamista esimerkiksi kenttärakenteen pohjaan maantäytöksi ei voida pitää etusijajärjestyksen mukaisena. Pykälässä ehdotettu rajoitus ei myöskään koskisi yhdyskuntajätteiden ja rakennus- ja purkujätteiden erilleen lajiteltuja epäorgaanisia jakeita, kuten betoni-, tiili-, kivennäislaatta- ja keramiikkajätteitä, metallijätteitä tai lasijätteitä. Myös maa- ja kiviainekset olisi rajattu säännöksen soveltamisalasta.

Ehdotetun pykälän mukainen rajoitus koskisikin käytännössä etupäässä orgaanista ainesta ”epäpuhtautena” sisältävää rejektiä, hylkyjätettä, joka syntyy laitoksissa, joissa lajitellaan tai käsitellään mekaanisesti yhdyskuntajätettä ja rakennus- ja purkujätettä. Esimerkiksi rakennus- ja purkujätteen lajittelu- ja käsittelylaitoksessa syntyvä jokseenkin homogeeninen hylkyjäte, jonka ominaisuuksiin voidaan vaikuttaa ja joita voidaan seurata, voi soveltua hyödynnettäväksi erilaisissa maantäytöissä. Nyt ehdotetut rajoitukset olisi otettava huomioon yhdyskuntajätteiden ja rakennus- ja purkujätteiden lajittelussa ja käsittelyssä sekä niissä syntyvän jätteen hyödyntämisessä maantäytössä.

Pykälän mukaiset rajoitukset koskisivat sellaista jätteen hyödyntämistä maantäytössä, joka tekniikaltaan, toteuttamistavaltaan ja vaikutuksiltaan läheisesti muistuttaa jätteen sijoittamista kaatopaikalle. Maantäyttö on jätelain mukaan hyödyntämistä vain, jos toiminnan ensisijaisena tuloksena jäte käytetään aidosti hyödyksi siten, että korvataan kyseiseen tarkoitukseen muutoin käytettäviä aineita tai esineitä. Maantäyttöön ei luettaisi esimerkiksi jätteen käyttöä maanparannusaineena, lannoitevalmisteena tai muulla vastaavalla tavalla. Maantäyttönä ei myöskään pidettäisi esimerkiksi soveltuvan puujätteen hyödyntämistä liikunta- ja leikkikentillä ja pururadoilla.

19 §. *Asbestijäte*. Pykälän 2 momentissa oleva viittaus kaatopaikoista annettuun valtioneuvoston päätökseen päivitetäisiin viittaukseksi uuteen samannimiseen asetukseen.

Voimaantulo. Asetus tulisi yleisesti voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013. Biohajoavan ja orgaanisen jätteen maantäyttöä koskevia ehdotettuja rajoituksia sovellettaisiin 1 päivästä tammikuuta 2016. Rakennus- ja purkujätteen lajittelussa ja muussa mekaanisessa käsittelyssä syntyvän, maantäyttöön käytettävän jätteen orgaanisen aineksen pitoisuus saisi kuitenkin olla 15 prosenttia vuoden 2020 alkuun. Tällä tavalla jätealan toimijoilla olisi aikaa kehittää rakennus- ja purkujätteen lajittelua ja käsittelyä sekä niihin liittyvää muuta toimintaa. Aikataulua olisi myös sovitettu yhteen jätedirektiivissä ja jäteasetuksessa säädetyn tavoitteen kanssa, jonka mukaan rakennus- ja purkujätteestä on hyödynnettävä materiaalina vähintään 70 prosenttia vuodesta 2020.

Ehdotetut siirtymäajat olisivat kaatopaikoista annettavaksi ehdotetussa asetuksessa ehdotettujen vastaavien siirtymäaikojen mukaiset.

Vaikutukset

Ehdotetut maantäyttöä koskevat rajoitukset ovat perusteltuja sekä jätteiden asianmukaisen hyödyntämisen edistämiseksi että jätteistä aiheutuvien metaani- ja muiden päästöjen vähentämiseksi. Rajoituksella edistettäisiin muun muassa rakennus- ja purkujätteen erilliskeräystä ja lajittelua ja siten tämän jätteen asianmukaista kierrätystä ja muuta hyödyntämistä tavalla, joka osaltaan myötävaikuttaa jätedirektiivissä säädetyn hyödyntämistavoitteen saavuttamiseen. Ympäristövaikutuksiltaan kyseenalaisen hyödyntämisen rajoittaminen on jätedirektiivin ja jätelain mukaista. Jätteen hyödyntäminen ei ole itsetarkoitus, vaan tällaisen toiminnan on täytettävä myös ympäristönsuojelun vaatimukset. Kuten edellä on todettu, rajoitus koskisi käytännössä lähinnä erilaisten jätteen käsittelyn hylkyjätteiden käyttöä penkereissä, kaivannoissa ja muussa maantäytössä.

Ehdotuksesta ei arvioida aiheutuvan merkityksellisiä lisäkustannuksia jätteen tuottajille eikä jätteitä hyödyntäville toimijoille. Maantäytön sijasta kyseinen jäte olisi käsiteltävä muulla tavoin siten, ettei siitä aiheudu vaaraa tai haittaa ympäristölle. Nyt ehdotetut maantäyttöä koskevat rajoitukset ja orgaanisten jätteiden sijoittamista kaatopaikoille koskevat vastaavat rajoitukset täydentäisivät toisiaan.

Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä kuullen asianomaisia viranomaisia, toimialajärjestöjä ja muita asiantuntijoita. Asetusluonnosta on käsitelty ympäristöministeriön asettamassa jätealan yhteistyöryhmässä ja sidosryhmätilaisuuksissa.

Asetusluonnoksesta annetuissa lausunnoissa esitetyt keskeiset huomautukset liittyivät luonnoksessa käytettyyn termiin maarakentaminen, jota pidettiin epäselvänä ja liian laajana. Maarakentaminen on ehdotuksessa nyt korvattu termillä maantäyttö, joka paremmin kuvaa pykälässä tarkoitetun toiminnan luonnetta. Pykälässä ja sen perusteluissa on lisäksi esimerkein pyritty

konkretisoimaan käsitteen sisältöä. Asetuksessa tarkoitettu jätteen hyödyntäminen maantäytössä muistuttaisi pitkälti kaatopaikkatoimintaa.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.